אמרה ירח: בלשון תורה לשון זכר הוא דכתיב (יהושע י׳ פ״ג) וירח עמד: **וכי** משה קיניני היה ולא בליסטרי היה • שהיה יודע להכיר הסטוטה וא״ת והא אמרינן בהמפלה (דף כד:) דסטוטה בתה מבהמה מהורה וליכא מאן דפליג ואם כן יכול להיות שבהמה מהורה היה לו למשה וילדה לו סטוטה ולא אמריך למהוי קיניי וי״ל דשמא סטוטה אינה בתה אלא מבהמה שאינה מטייה ביניה: **עוים** מתימן בתר סי׳ • ב׳ מקראות הם בספר יהושע (יג) והכי כתיב תחשת סרני פלשתים העזתי והאשדודי האשקלוני הגתי והעקרוני והעוים והדר כתיב מתימן כל ארץ הכנעני ומערה אשר לצידונים עד אפקה עד גבול האמורי והארץ מפרשה לך והעוים דכתיב בסוף קרא קמא קרי אתימן דכתיב קרא דכתיב מה

לר׳ חנינא בר פפא מהו: כיון דלא כתב בהו "למינהו" לא מיחייב אר״ל אבא כיון דהסכים אדידהו כמאן דכתיב בהו "למינהו" דמיא? תיקו: רבי שמעון בן פזי כתיב ויעש אלהים את שני המאורות הגדולים וכתיב "את המאור הגדול ואת המאור הקטן" אמר ירח לפני הקב״ה: רבש״ע אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד? אמר לה לכי ומעטי את עצמך, אמרה לפניו: רבש״ע מ״ן (הואיל) ואמרתי לפניך דבר הגון, אמעיט את עצמי? אמר לה לכי ומשול ביום ובלילה, אמרה ליה מאי רבותיה דשרגא במדינה מאי אהני, אמר לה זיל לימנו בך ישראל ימים ושנים, אמרה ליה יומא נמי אי אפשר דלא מנו ביה תקופותא דכתיב והיו לאותות ולמועדים ולימים ושנים, זיל ליקרו צדיק בשמיך יעקב הקטן שמואל הקטן חוד הקטן, חזייה דלא קא מיתבא דעתה, אמר הקב״ה: הביאו כפרה על שמיעטתי את הירח והיינו דאמר ר״ש בן לקיש מה נשתנה שעיר של ראש חדש שנאמר בו לה׳ אמר הקב״ה שעיר זה יהא כפרה על שמיעטתי את הירח רב אסי אמר כתיב ותוצא הארץ דשא בתלת בשבתא וכתיב וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ במעלי שבתא ועמדו על פתח קרקע עד שבא אדם הראשון ובקש עליהם רחמים וירדו גשמים וצמחו ללמדך שהקב״ה מתאוה לתפלתן של צדיקים רב נחמן בר פפא הויא ליה ההיא גינתא שדי ביה ביורני ולא צמח, בעא רחמי אתא מיטרא וצמח אמר היינו דרב אסי: אמר רב חנן בר רבא השסועה בריה בפני עצמה היא שיש לה שני גבין ושני שדראות, וכי משה רבינו קיניי היה או בליסטרי היה מכאן תשובה לאומר אין תורה מן השמים, א״ל רב חסדא לרב חלפיפא בר אבינא זיל כתוב קיניי, ובליסטרי באגדתיך ופרשה (ואת) חמשת סרני פלשתים העזתי והאשדודי האשקלוני הגתי והעקרוני והעוים אמר חמשה וחשיב שיתא? אמר ר׳ יונתן ארונקי שלהן חמשה, א״ל רב חסדא לר׳ חלפיפא בר אבינא כתוב "ארונקי" באגדתיך ופרשה, ופליגא דרב, דאמר רב עוים מתימן באו, תניא נמי הכי "עוים מתימן באו ולמה נקרא שמן עוים שעיותו את מקומן דר״א עוים שאיוו לאלהות הרבה ד״א עוים שכל הרואה אותם אוחזתו עויות א״ר יוסף ואית דלהו שיתסרי דדי שיני לכל חד וחד אמר ר״ש בן לקיש הרבה מקראות שראויין לשרוף והן הן גופי תורה: והעוים היושבים בחצרים עד עזה מאי נפקא לן מינה מראשבעיה אבימלך לאברהם אם תשקור לי ולניני ולנכדי אמר הקב״ה הרי ליתו כפתורים ליפקו מעוים דהיינו פלשתים וליתו ישראל ליפקו מכפתורים, כיוצא בדבר אתה אומר כי חשבתי עיר סיחון ממלך האמורי היא והוא נלחם במלך מואב וגו׳ מאי נפקא מינה? דאמר להו הקב״ה לישראל אל תצר את מואב אמר הקב״ה ליתי סיחון ליפוק ממואב וליתו ישראל וליפקו מסיחון והיינו דאמר רב פפא עמון ומואב טיהרו בסיחון צרוניים יקראו לחרמון שריון תנא שניר ושריון מהרי ארץ ישראל מלמד שכל אחד ואחד מאומות העולם הלך ובנה לו כרך גדול לעצמו והעלה לו על שם הרי ארץ ישראל ללמדך שאפילו הרי ארץ ישראל חביבין על האומות העולם, כיוצא בו את העם העביר אותו לעדים מאי נפקא מינה דלא ליקרו לאחוז גלוותא: סימני העוף לא נאמרו: ולא ותניא מה

בהו דכתיב כתיב ארץ רפאים מתקב לפי שנאמר לאברהם אביו בין הבתרים לזרעך נתתי וגו׳ וקתני ואת הרפאים וכשיצאת ממצרים ועברו דרך הר שעיר ועמון ומואב שנקרא כבר ארץ רפאים היה עולה על דעתם להתגרות בהם כסבורים זו היא שניתנה לאברהם ומנעם הקדוש ברוך הוא ואמר להם ארץ רפאים ודאי [ל] נתבטל שהרפאים ישבו בה מקדם אבל לא זו היא שנתתי לאברהם אלא לאלו נתתיה שגרשום משם וישבו תחתיהם בשכר אברהם שיצאו בני עשו הימנו ועוד היה קרוב לאברהם וכשהגיעו לחבל ארגוב כתיב (דברים ג) ההוא יקרא ארץ רפאים זו היא שנתתי לאביכם: והוא נלחם במלך מואב • למה לו לחשמועינן אלא משום דכתיב אל תצר את מואב וגו׳: ויטיו דאמר רב פפא עמון ומואב טהרו בסיחון • מ״י סיחון טהרו ארצם ישראל במואב כתיב (במדבר כא) והוא נלחם וגו׳ ובעמון מפורש בגמלא בני גד בספר יהושע (יג) ויהי להם הגבול יעזר וכל ארץ הגלעד וחצי עמון וקא תניא וחזיל וכתיב בסיפיה יתר ממלכות סיחון אלמא סיחון כבש לארץ בני עמון ועוד מליו במלך בני עמון שאמר למלאכי יפתח" כי לקח ישראל את ארצי מארנון ועד היבוק אלמא ארץ בני עמון הוא והם מסיחון כבשוה דכתיב בו וירקו את ארצו מארנון ועד היבוק אבל מהבשאר בידם לא לקחו בלוס: ליזונים יקראו וגו׳ • ל״ל: תנא שניר ושריון הרי ארץ ישראל הן • וחרמון קרוב לצידונים ולאמורי ובנו עליו כרכים זה קרא לו שריון וזה קרא לו שניר: העביר אותו לעדים • מאי לאמוטינן: כי היכי דלא ליקרו לאחוז לאחר זמן גולים בני גולים לכך הגלה: נכר

[ל] ודאי שקרא הבי וירשום וישבו תחתם עוים הורישו לבפתורים וישבו תחתם: אוחזתו עויות • הולי (בפיפורי מירסי מין הוא ושמו מירסי) • דעוים הייתו פלשתים • כלומר דמצינו דפלשתים היו ישבים בעזה שכן מצינו דשמשון שנאמר וילך שמשון עזתה ויאהב אשה בנחל שורק: עמון ומואב טיהרו בסיחון כלומר מעיקרא כשהיה המלכות ביד בני עמון ומואב היה אסור לישראל לצאר עליהם כדבר מואב דכתי׳ אל תצר את מואב וכתיב סמוכה סמל בני עמון אל תצורם כיון דאמיקו סיחון מיד נפרוהו בסיחון שהיה מתרגן לישראל כדבר הורה: כיוצא בו ואת העם העביר אותו לעדים • כלומר אמרנו לעיל הרבה מקראות יש שהן הוספן שראוין לשרף כו׳ • הוספק חזה הזמה כמה שאינו צריך ליכתב ויש צריכות גדול ליכתב: דלא ליקרו ליה לאחוזה גלוותא בני גלוותא • (כלומר) אלא

[ל] מרלש דל״ל ופי׳ דקרא סבי וסי׳.

מסורת השים

עין משפט נר מצוה

רמב״ם פ״ז מה׳ מע׳ מלכים הלכות ו׳ שולחן ערוך יו״ד סימן יג סעיף ו׳ •

מהגה

"טוטי מקראות סותרות

נוטאו

מיעוט הירח לאחר הקלן

מהגה

שיטה מקובצת

נ) רבש״ע מאני שאמרתה ב) יעקב הקטן דכתיב: ג) יצאו משם ונתעוות מקטן שחרב: ד) ארץ הפלשתים ודאי הוא הוה נחשבת:

[יבמות סד:]

[שבת סא.]

שבועות מי

[נ״י סמוך רב חנינא בר רב פפא מן כל מ״ן]

[נ״י סמוך אדרנקי ופי׳ מלוים וכתב עליו הסמוך בסמפתות דיין גלסים אדרנקי]

[סוד דברים כ׳ פכ״ג כתב הכתבים עוים פי׳ מלי שמו ק וכ״ע הפי׳ נוטאו/ בשעים פם ג]

מהגה

סגנה על פסוקים מגנאים מוחבים זד מגאה הגא ומפרטת אותם

משנה לב. סנהדרין לה:

[ל״ל פרי]

[שופטים יא]

נוטאו/מהגה

ב׳ מקרים מ״ל חסנ״ן בקו לגלות ולפרט מילות מיוחדות: "קיניי, בליסטרי, ארונקי"

רבינו גרשום

דשתן נבראת שר העולם אמרה. מסמנה על השולם אמרו: שתן גיבורין בטיחות • כלומר ויכולין לצאת מתוכל מיני פירות בעין אחר אחר הב״ח לשתנו: וכתיב ואל שיח השדה פרם יהיה בארץ במעלי שבתא • כלומר ששינו ועשב עדיין לא היה בארץ: ביחוני • ערעים: קיניי או בלסטרי היה: בייד או רובה קשת: מכאן תשובה לאומרים אין תורה מן השמים • כלומר שמשה לא היה לא קיניי ולא בלסטרי ידע שם של אותה בריה ברוח הקדש: ולכתוב קיניי באגדתיך • כלומר שם דרב חנן בר רבא ופרשה: פתח חמשה וחשיב שיתא • כלומר שיש הם חמשה: א״ר יוחנן אינרוקי שלהם חמשה • חשובים חששי אינם חשובים • הערים היושבים כי׳ וירשום וישבו תחתם כלום כפתורים הורישום וישבו תחתם הא לגדת שאומה שעלה הן: ופליגא דרב דאמר רב עוים מתימן באו • והם הורישו כפתורי/ממקומן:

מה

בהו דכתיב כתיב ארץ רפאים מתקב לפי שנאמר לאברהם אביו בין הבתרים לזרעך נתתי וגו׳ וקתני ואת הרפאים וכשיצאת ממצרים ועברו דרך הר שעיר ועמון ומואב שנקרא כבר ארץ רפאים היה עולה על דעתם להתגרות בהם כסבורים זו היא שניתנה לאברהם ומנעם הקדוש ברוך הוא ואמר להם ארץ רפאים ודאי [ל] נתבטל שהרפאים ישבו בה מקדם אבל לא זו היא שנתתי לאברהם אלא לאלו נתתיה שגרשום משם וישבו תחתיהם בשכר אברהם שיצאו בני עשו הימנו ועוד היה קרוב לאברהם וכשהגיעו לחבל ארגוב כתיב (דברים ג) ההוא יקרא ארץ רפאים זו היא שנתתי לאביכם: והוא נלחם במלך מואב • למה לו לחשמועינן אלא משום דכתיב אל תצר את מואב וגו׳: ויטיו דאמר רב פפא עמון ומואב טהרו בסיחון • מ״י סיחון טהרו ארצם ישראל במואב כתיב (במדבר כא) והוא נלחם וגו׳ ובעמון מפורש בגמלא בני גד בספר יהושע (יג) ויהי להם הגבול יעזר וכל ארץ הגלעד וחצי עמון וקא תניא וחזיל וכתיב בסיפיה יתר ממלכות סיחון אלמא סיחון כבש לארץ בני עמון ועוד מליו במלך בני עמון שאמר למלאכי יפתח" כי לקח ישראל את ארצי מארנון ועד היבוק אלמא ארץ בני עמון הוא והם מסיחון כבשוה דכתיב בו וירקו את ארצו מארנון ועד היבוק אבל מהבשאר בידם לא לקחו בלוס: ליזונים יקראו וגו׳ • ל״ל: תנא שניר ושריון הרי ארץ ישראל הן • וחרמון קרוב לצידונים ולאמורי ובנו עליו כרכים זה קרא לו שריון וזה קרא לו שניר: העביר אותו לעדים • מאי לאמוטינן: כי היכי דלא ליקרו לאחוז לאחר זמן גולים בני גולים לכך הגלה: נכר

[ל] מרלש דל״ל ופי׳ דקרא סבי וסי׳.